

Sammanfattning

Rapport 2015:04

Gymnasieskolors arbete med att förebygga studie- avbrott

Sammanfattning

Bland de elever som började gymnasieskolans yrkesprogram 2011, erhöll endast 67 procent en examen vårterminen 2014.

För de nationella programmen är det yrkesprogrammen som har lägst andel elever som når en examen. Ofullständiga betyg och avbrott från gymnasieskolan kan ge en rad negativa konsekvenser, som till exempel svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Därmed är detta en av de viktigaste frågorna för både skolan och samhället.

Skolinspektionen har därför granskat gymnasieskolors arbete med att förebygga studieavbrott på yrkesprogram. Granskningen genomfördes i 10 kommunala gymnasieskolor och 20 fristående gymnasieskolor under perioden november 2014 till februari 2015. Vid dessa skolor intervjuades totalt 126 elever, 3-5 elever per skola. Även elevernas mentorer, lärare, rektor samt skolans elevhälsoteam intervjuades.

Granskningens övergripande frågeställning är:

Förebygger gymnasieskolan studieavbrott genom att möta elevernas behov av pedagogiskt stöd så att eleverna ges möjlighet att nå kunskapskraven och nå en yrkesexamen?

Skolinspektionen ser i denna granskning att det finns en variation i arbetet med att förebygga studieavbrott, såväl mellan skolorna som inom skolorna. Sammantaget visar dock resultaten att samtliga skolenheter i granskningen behöver utveckla sitt arbete med att ge eleverna det pedagogiska stöd de behöver för att förebygga studieavbrott. Två tredjedelar av eleverna som har ingått i granskningen bedöms inte få det stöd de har rätt till enligt författningarnas krav.¹

¹ 3 kap. 5 a-9 §§ skollagen

Grunden för att lyckas, efter vad som framträder i granskningen, är att lärare och övrig personal i skolan visar en tilltro till elevers förmåga att ta till sig innehållet i undervisningen, lyssnar på vad eleven berättar om sina behov av stöd, kartlägger och utreder orsaker till elevers frånvaro samt elevers behov av stödinsatser och anpassar undervisningen därefter.

Det framkommer i granskningen, inte minst från elevintervjuer, att det finns många lärare som har ett stort engagemang och drivkrafter som är avgörande för att många elever överhuvudtaget ska ta sig till skolan. Sammantaget är dock detta engagemang och dessa drivkrafter alltför beroende av enskilda lärare och inte ett resultat av att skolorna har generella strukturer för hur eleverna ska få sitt behov av stöd tillgodosett genom en fungerande samverkan mellan olika personalkategorier inom skolan i syfte att förebygga studieavbrott.

Resultat

- Elever upplever att lärare inte lyssnar på vad de behöver i och utanför undervisningssituationen.
- I stort sett ingen av skolorna kartlägger och utreder orsaker till elevernas frånvaro och elevernas behov av stöd i skolan i tillräcklig omfattning.
- De stödinsatser som oftast ges till eleverna är fler lektioner och mer tid till arbetsuppgifter. När åtgärderna inte ger effekt så prövar inte skolorna andra insatser, utan upprepar samma stödinsatser igen utan att ställa frågan varför de inte ger effekt.
- Förtroendefulla relationer mellan lärare och elever behöver utvecklas.
- Mentorns roll är otydlig.
- Lärares gemensamma arbete, för att identifiera elevernas behov och definiera vilka anpassningar och stödinsatser som behövs, behöver utvecklas.
- Elevhälsans kompetens används i låg grad för att eleverna ska få ett kvalitativt och effektivt stöd.

Framgångsfaktorer

- Förtroendefulla relationer mellan lärare och elever behöver vidareutvecklas för att förebygga studieavbrott.
- Lärare behöver i rollen som mentor rätt förutsättningar, till exempel i form av kompetens och samverkansformer, för att eleverna ska få ett adekvat stöd i undervisningen.
- Lärare behöver arbeta tillsammans i högre grad för att identifiera elevernas behov och sedan gemensamt definiera vilka anpassningar och stödinsatser som eleverna behöver.
- Elevhälsans kompetenser behöver i högre grad användas för att eleverna ska få ett kvalitativt och effektivt stöd.

- Rektorn behöver se till att samarbete och samordning uppstår, så att en reell samverkan skapas, både mellan lärare och mellan lärare och elevhälsoteamet.
- Huvudmannen för skolan behöver ta sitt ansvar för att ge resurser och andra förutsättningar, så att elever som riskerar att avbryta sin utbildning får stöd att nå kunskapskraven.

Regelbunden tillsyn av alla skolor

SKOLINSPEKTIONEN granskar skolverksamhet, förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Utgångspunkten är de lagar och regler som finns för verksamheten.

Kvalitetsgranskning inom avgränsade områden

SKOLINSPEKTIONEN granskar kvaliteten i skolor och andra verksamheter inom avgränsade områden. Granskningen ska leda till utveckling.

Anmälningar som gäller förhållandet för enskilda elever

ELEVER, FÖRÄLDRAR och andra kan anmäla missförhållanden i en skola till Skolinspektionen, till exempel kränkande behandling eller uteblivet stöd till en elev

Fristående skolor

– kontroll av grundläggande förutsättningar

SKOLINSPEKTIONEN bedömer ansökningar om att starta fristående skolor. Bedömningen innebär en grundläggande genomgång av skolans förutsättningar inför start.